

İÇİNDEKİLER

HİT-1 Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler-1	HİT-15 Osmanlı Devleti'nde Ordu ve Hukuk Sistemi
HİT-2 Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler-2	HİT-16 Osmanlı Devleti'nde İskân ve İstimalet Politikası
HİT-3 Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler-3	HİT-17 Fetihlerde Kalıcı Olabilme, İlim ve İrfan Geleneği
HİT-4 Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde Devlet ve Ordu Teşkilatları-1	HİT-18 Osmanlı Devleti'nin Cihan Devleti Haline Gelmesi-1
HİT-5 Türkistan'dan Türkiye'ye Türklerde Devlet ve Ordu Teşkilatları-2	HİT-19 Osmanlı Devleti'nin Cihan Devleti Haline Gelmesi-2
HİT-6 Konu Anlatımı ve 1. Dönem 1. Yazılı	HİT-20 Konu Anlatımı ve 2. Dönem 1. Yazılı
HİT-7 Türklerde Sosyoekonomik Hayat ve Şehirleşme	HİT-21 Yönetim ve Ordu Yapısındaki Değişim-1
HİT-8 Türk İslam Medeniyetinde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat-1	HİT-22 Yönetim ve Ordu Yapısındaki Değişim-2
HİT-9 Türk İslam Medeniyetinde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat-2	HİT-23 Avrupalıların Sömürge Politikaları-1
HİT-10 Osmanlı Devletinin Kuruluşuna Dair Görüşler	HİT-24 Avrupalıların Sömürge Politikaları-2
HİT-11 Beylikten Devlete Siyasi ve Askerî Gelişmeler-1	HİT-25 Osmanlı Devleti'nde İsyanlar-1
HİT-12 Beylikten Devlete Siyasi ve Askerî Gelişmeler-2	HİT-26 Osmanlı Devleti'nde İsyanlar-2
HİT-13 Osmanlı Devleti'nde Ordu ve Toprak Sistemi	HİT-27 Osmanlı'da Bilim, Kültür, Eğitim, Sanat
HİT-14 Konu Anlatımı ve 1. Dönem 2. Yazılı	HİT-28 Konu Anlatımı ve 2. Dönem 2. Yazılı

Copyright © Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

www.hizrenk.com

hizrenk@isler.com.tr

[@hizveren](https://www.instagram.com/hizveren)

Tema	Türkistan'dan Türkiye'ye (1040 - 1299)		
Konu	Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 1		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Sultan, Yabgu, Tekfur, Jeopolitik, Kümbet, Tamga, İktâ, Vasal, Gulâm

ÖN BİLGİLER

Oğuzlar

- Oğuzlar Türklerin en kalabalık ve tarihte en çok devlet kurmuş boyudur.
- X. yüzyılın ikinci yarısında, Oğuzlar arasında İslamiyet yayılmaya başlamış ancak XI. yüzyılda hâkim bir din hâline gelebilmiştir. XIII. yüzyıl başlarından itibaren Türkmen tabiri her yerde Oğuzların yerini almıştır.

Büyük Selçuklu Devleti

- Devlet adını Oğuz Yabgu Devleti'nde subaşı olan Selçuk Bey'den almıştır.
- Büyük Selçuklular, Gaznelileri 1035'te Nesâ'da, 1038'de Serahs'ta mağlup etmiştir. Ardından 1040 yılında Gaznelilerle yaptıkları **Dandanakan Savaşı**'ni kazanarak kuruluş sürecini tamamlamışlardır.
- Tuğrul Bey Dönemi'nde Anadolu'nun fethi için Gürcü-Bizans kuvvetlerini 1048'de **Pasinler Ovası**'nda mağlup etmişlerdir.
- Tuğrul Bey 1055 yılında Abbasileri yıkılışın eşiğine getiren Şii Büveyhoğullarının Bağdat'taki varlığına son vermiştir. Bunun karşılığında Abbasi halifesi Tuğrul Bey'e "**Doğunun ve Batının Sultanı**" ünvanını vermiştir.
- Sultan Alparslan'ın **Malazgirt Savaşı**'nda Bizans kuvvetleri mağlup etmesiyle birlikte Anadolu Türk Tarihi başlamıştır.
- Sultan Melikşah Dönemi'nde Batı ve Doğu Karahanlı Devletleri hâkimiyet altına alındı. Gürcistan, Kudüs, Suriye, Yemen ve Aden fethedildi.
- Büyük Selçuklu Devleti taht kavgaları, Oğuz isyanları, Bâtınilerin suikast faaliyetleri ile zayıflamış; **Katvan Savaşı**'nda Karahitaylara yenilmesinden sonra 1157'de yıkılmıştır.

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anadolu Selçuklu Devleti kurulma aşamasında Büyük Selçuklu Devleti tarafından desteklenmiştir.

Bu durumu ve devletin genişlemesinde etki eden nedeni kısaca anlatınız.

2. Mirokefalon Savaşı, Anadolu Selçuklu Devleti ile Bizans arasında 1176 yılında yaşanmıştır. Savaş sonucunda Mirokefalon'da Türklerin pususuna düşerek bütün ordusunu, silah ve teçhizatını kaybeden İmparator Manuel Komnenos, Sultan II. Kılıç Arslan ile anlaşmak zorunda kalmıştır.

Buna göre, bu mücadelenin Türk tarihi açısından sonuçlarını kısaca açıklayınız.

3. Büyük Selçuklu Devleti Sultanı Alparslan Anadolu'nun fethi için komutanlarını görevlendirmiş ve "fethedilen yer fethedenin malıdır" anlayışını açıkça dile getirmiştir.

Bu durum Anadolu açısından hangi sonucu doğurmuştur kısaca açıklayınız.

Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 1

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Anadolu Selçuklu Devleti

Artuklular

Saltuklular

Mengücekliler

Danışmentliler

Çaka Beyliği

1. Verilen devlet ve beylikleri yukarıda sınırları renklerle ayrılmış dilsiz haritada yerlerine doğru bir şekilde yerleştiriniz.
2. Türkiye Selçuklu Devleti'nin askerî teşkilatı, selefi olan Büyük Selçuklu Devleti ile benzerlik göstermekte olup şu askerî birimlerden meydana gelmiştir:

-
-
-
-
-

Yukarıda verilen boşluğu uygun şekilde doldurunuz.

ETKİNLİK – 3

Aşağıda tanımları verilen kavram açıklamalarının yanına ilgili kavramları yazınız.

1. Bizans İmparatorluğu'nda vali düzeyinde olan yöneticiler ile Anadolu ve Rumeli'deki Hristiyan beylere verilen ad.

Cevap:

2. Ortodoks Kilisesine bağlı olan Hristiyanlık mezhebi ve bu Ortodoks mezhebe tabi olan kişilere verilen ad.

Cevap:

3. IX. yüzyıl Aral Gölü ve Mâverâünnehir bölgelerinde toplu olarak yaşayan ve daha sonra batıya doğru göç ederek bugünkü Türkmen, Azerbaycan, Gagavuz ve Türkiye Türklerinin aslını oluşturan büyük Türk boyu.

Cevap:

4. Bir şeyin kime, hangi boya, topluma, millete ve çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, damga, nitelik.

Cevap:

5. Belirli bir yere iskân etmeyip yazın yaylaları kışın ova ve vadilere mesken edinip hayvancılıkla uğraşan oba ve topluluklara verilen ad.

Cevap:

6. Coğrafya, ekonomi, nüfus gibi etkenlerin bir devletin politikası üzerindeki etkisine verilen ad.

Cevap:

7. Damı koni veya piramit biçiminde olan, yuvarlak veya köşeli anıt mezar.

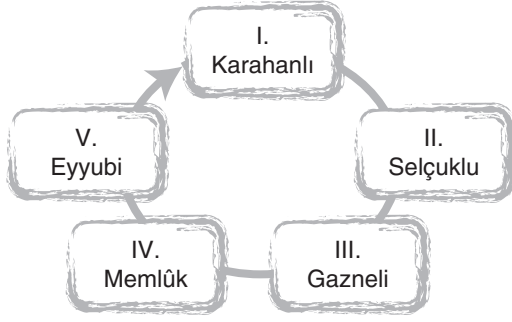
Cevap:

8. Bizans'a karşı yaptığı fetihlerle şöhret bulan ve Sivas'ta kendi adıyla anılan bir devlet kuran Danişment Gazi'nin etrafında teşekkül etmiş fetih menkıbelerinden oluşan destan.

Cevap:

Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 1

1.

Oğuzların Tuğrul Bey önderliğinde kurduğu Müslüman Türk devleti yukarıdakilerden hangisidir?

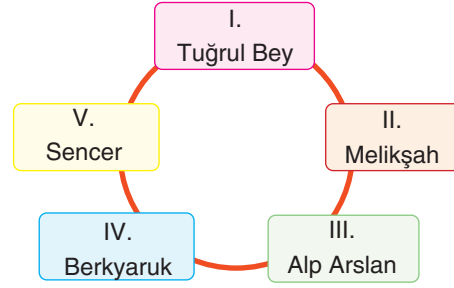
- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Selçukluların 1055 yılında Bağdat'a girmesi ile birlikte Bağdat camilerinde artık hutbeler Tuğrul Bey adına okunmaya başlanmıştır. Tuğrul Bey'in bu başarısı üzerine Abbasi halifesi Kaim bi Emrillah sarayında düzenlediği törende zulmü yıktığı, adaleti kurduğu ve İslamiyet'e yaptığı hizmetler için Tuğrul Bey'e memnuniyetini dile getirmiştir. Tuğrul Bey'e altın kılıç, sancaklar, hilatlar vermiş ve başına iki taç giydirmiştir. Tuğrul Bey'in başına giydirilen iki taç, onun "Doğunun ve Batının Sultanı" olduğu anlamına gelmektedir.

Bu durumun yaşanmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Tuğrul Bey'in Şii Büveyhoğullarını yıkarak Abbasi Halifesini koruma altına alması
B) Halifeliğin Büyük Selçuklu hükümdarlarına geçmesi
C) Selçukluların Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya girmesi
D) Selçukluların İslam dünyasını Haçlılara karşı koruması
E) Türklerin Talas Savaşı'nda Çin'e karşı Abbasileri desteklemesi

3.

Büyük Selçuklu sultanlarının verildiği diyagrama göre hangi ikisinin yer değiştirilmesiyle kronolojik sıraya uygun hale gelir?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) I ve III E) IV ve V

4. I. Gazneli
II. Abbasi
III. Karahanlı
IV. Harzemşah
V. Memlûk

Büyük Selçuklu Devleti'nin Nesa (1035), Serahs (1038) ve Dandanakan (1040) savaşlarında mücadele ettiği devlet yukarıdakilerden hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. Nesa
II. Serahs
III. Dandanakan
IV. Pasinler
V. Malazgirt

Büyük Selçuklu Devleti, yukarıdaki savaşların hangisinde alınan zaferden sonra, 1040'ta Horasan'da kurulmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6.

İbrahim Yınal ve Kutalmış'ın komuta ettiği Büyük Selçuklu ordusu karşısına çıkamayan Bizans'ın Gürcistan ve Van valileri, imparatorun yardım istemiştir. Selçuklular, Liparitisi komutasında birleşen Gürcü-Bizans kuvvetlerini 18 Eylül 1048'de ---- Savaşı'nda kesin bir bozguna uğratmıştır. Bu mağlubiyet üzerine Bizans barış istemiştir.

Bu bilgideki boşluğa gelecek savaş aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Nesa B) Serahs
C) Dandanakan D) Pasinler
E) Malazgirt

7. 1063'te Selçuklu tahtına geçen Çağrı Bey'in oğlu ----, Gürcistan üzerine sefere çıkmış ve Anadolu'yu hedef almıştır. Bizans'ın doğudaki en önemli merkezlerinden olan Ani Kalesi, uzun bir kuşatmanın ardından 1064'te fethedilmiştir.

Bu bilgideki boşluğa gelecek Selçuklu hükümdarı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Tuğrul Bey B) Alp Arslan
C) Melikşah D) Sencer
E) Berkyaruk

8. 1040 yılında yapılan Dandanakan Savaşı;

- I. Horasan bölgesinin Selçukluların eline geçmesi,
II. Batı'ya yönelik Türk- İslam fetihlerinin önünün açılması,
III. Gaznelilerin yıkılma sürecine girmesi

gelişmelerinden hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

9. Büyük Selçuklu Hükümdarı Melikşah'ın ölümünden sonra Muhammed Tapar, Nizâmülmülk taraftarlarının desteklediği Berkyaruk ve Terken Hatun'un oğlu Mahmut arasında uzun yıllar devam eden taht kavgaları yaşanmıştır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Merkezî otoritenin zayıflamasında
B) Veraset sisteminin değiştirilmesinde
C) Gazâ faaliyetlerinin durmasında
D) Siyasi krizlerin yaşanmasında
E) Ganimet gelirlerinin azalmasında

10. Malazgirt Savaşı'nın kazanılmasından sonra Anadolu'nun kısa sürede fethedilmesinde;

- I. Türk komutanlara kılıç hakkı uygulamasının başlatılması,
II. Bizans yönetiminin askerî gücünün yetersiz kalması,
III. Gaznelilerin yıkılma sürecine girmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. I. Irak Selçukluları

II. Kırmanc Selçukluları

III. Suriye Selçukluları

IV. Anadolu Selçukluları

V. İran Selçukluları

Yukarıdakilerden hangisi, Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya çıkan devletlerden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 1

12.

Büyük Selçuklularda özellikle Anadolu'nun fethinde, fethedilen bölgelerin komutanlara verilmesi uygulaması görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma örnek olarak verilebilir?

- A) Hanedan mensupları arasında taht mücadelelerinin yaşanması
- B) Türkmen aşiretlerin devlete küstürülmesi
- C) Malazgirt Zaferi'nden sonra Alp Arslan'ın fetihlerde kılıç hakkı sistemini uygulaması
- D) Meliklerin ve atabeylerin bağımsızlıklarını ilan etmesi
- E) Abbasi halifelerinin siyasi yetkilerini Selçuklulardan geri almaya çalışması

13. Büyük Selçuklu Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinde I. de verilen II. ye ortam hazırladığı savunulamaz?

I.	II.
A) Dandanakan Savaşı'nın kazanılması	Tuğrul Bey'in sultan ünvanı alması
B) Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ın mağlup edilmesi	Anadolu'da Türk beyliklerinin kurulması
C) Selçukluların Abbasi halifelerini koruması	İslam dünyasında siyasi birliğin sağlanması
D) Bağdat Seferi'nin düzenlenmesi	Şii Büveyhoğullarının yıkılması
E) Sultan Melikşah'ın ölmesi	Taht kavgalarının başlaması

H
I
Z
R
E
N
K

14. Büyük Selçuklu Devleti'nde Tuğrul Bey, Abbasi halifesi-nin yardım çağrısı üzerine Şii Büveyhoğullarını yıkarak halifeyi Şii baskısından kurtarmış ve bu hizmetine karşılık olarak Abbasi halifesinin elinden iki taç giymiştir. Bu iki taç, onun "Şark ve Garpın Sultanı" olduğu anlamına gelmektedir.

Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Tuğrul Bey'in İslam dünyasının önemli bir siyasi gücü olduğuna
- B) Selçukluların dinî liderliği devraldığına
- C) İslam dünyasında mezhep çatışmalarının yaşandığına
- D) Abbasilerin askerî açıdan zayıf olduğuna
- E) Selçukluların, Halifeliğin koruyucusu konumuna eriştiğine

- 15. I. Pasinler Savaşı**
II. Bağdat Seferi
III. Ani Kalesi'nin Fethi
IV. Dandanakan Savaşı
V. Malazgirt Savaşı

İlk Türk beylikleri, yukarıdakilerin hangisinden sonra, Anadolu'da kurulmaya başlamıştır?

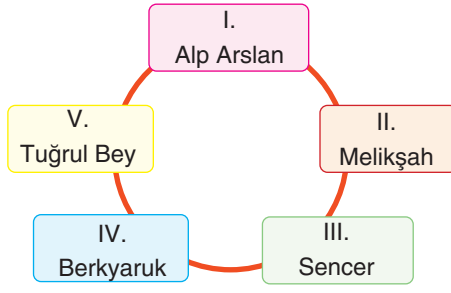
- A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Büyük Selçuklu Devleti ile ----- arasında 9 Eylül 1141'de Katvan Savaşı meydana geldi. Hayatındaki ilk yenilgisini burada alan Sultan Sencer'in ordusu, bu savaşta tamamıyla dağıldı ve Selçuklular yıkılma sürecine girdi.

Bu bilgideki boşluğa gelecek devlet aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Karahitaylar B) Gazneliler C) Abbasiler
D) Fatımiler E) Eyyubiler

17.

Türkleri Anadolu'dan atmak ve Kudüs'ü ele geçirmek amacıyla Avrupa'dan harekete geçen Avrupa devletlerinin düzenlediği Haçlı Seferlerinin başladığı dönemde Büyük Selçuklu sultanı yukarıdakilerden hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

18.

Büyük Selçuklu Devleti'nin egemenlik alanını gösteren bu haritaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kutsal toprakların Selçuklu hâkimiyetinde bulunduğ
B) Büyük Selçuklu, Karahanlı ve Gaznelilerin çağdaş devletler olduğu
C) Selçukluların gazâ ve cihat faaliyetlerine müsait bir konumda bulunduğu
D) Türk – İslam dünyasının tek çatı altında birleştiği
E) Farklı Türk devletlerinin birbirine komşu olduğu

19. "Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun fethi için 'fethedilen yer fethedenin malıdır' anlayışıyla komutanlarını görevlendirmiştir." **diyen bir tarih öğretmeni bu iddiasının bir sonucu olarak aşağıdakilerden hangisini savunamaz?**

- A) Fetihlerin hızlanmasını
B) Türk beyliklerinin kurulmasını
C) Egemenlik sahasının genişlemesini
D) Siyasi bütünlüğün güçlenmesini
E) Merkezî otoritenin sarsılmasını

20. Başlangıçta Oğuz Yabgu Devleti'ne bağlı olarak faaliyet gösterirken daha sonra Horasan bölgesini ele geçirerek Kınık boyu tarafından kurulan, Şii Büveyhoğullarını yıkarak Abbasi halifeliğini koruma altına almanın yanı sıra Bizans'a karşı da başarılı bir mücadele yürüten devlet, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazneliler B) Karahanlılar
C) Memlükler D) Büyük Selçuklular
E) Harzemşahlr

OPTİK DEĞERLENDİRME

1119480

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	A B C D E	11	A B C D E
2	A B C D E	12	A B C D E
3	A B C D E	13	A B C D E
4	A B C D E	14	A B C D E
5	A B C D E	15	A B C D E
6	A B C D E	16	A B C D E
7	A B C D E	17	A B C D E
8	A B C D E	18	A B C D E
9	A B C D E	19	A B C D E
10	A B C D E	20	A B C D E

Tema	Türkistan'dan Türkiye'ye (1040 - 1299)		
Konu	Türkistan'dan Türkiye'ye Askerî Gelişmeler - 2		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Haçlı Seferleri, Katolik Kilisesi, Ortodoks Kilisesi, Papalık, Kluni Tarikatı, Feodalite

ÖN BİLGİLER

Haçlı Seferleri

XI. ve XIII. yüzyıllarda Hristiyan dünyasının Orta Çağ'da İslam dünyası üzerine yaptıkları seferlere "Haçlı Seferleri" denir.

Haçlı Seferlerinin nedenleri şunlardır:

Dinî Nedenler	Siyasi Nedenler	Ekonomik Nedenler
➤ Kutsal toprakların (Kudüs ve çevresi) Müslümanların elinde olması ➤ Kluni Tarikatı'nın çalışmaları ➤ Katolik Kilisesi'nin, halkı seferlere teşvik etmesi ve Ortodoks Kilisesi'ne hâkim olmak istemesi	➤ Türklerin Anadolu'dan atılmak istemesi ➤ Bizans'ın Haçlılardan yardım istemesi ➤ Derebeylerin siyasi güçlerini artırmak istemesi	➤ Avrupalıların Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek istemesi ➤ İpek ve Baharat yollarının Müslümanların kontrolünde olması ➤ Bazı feodal bey ve soyluların yeni toprak kazanma isteği

Haçlı Seferleri içerisinde haçlı ordusunun sonuç alabildiği tek sefer I. Haçlı Seferidir. Bu seferde haçlılar İznik, Urfa, Kudüs gibi önemli şehirleri ele geçirmişler ve burada Latin kontlukları kurmuşlardır. Ancak daha sonra Kudüs gibi şehirleri ellerinde fazla tutamamışlardır.

Haçlı Seferlerinin sonuçlarında şunlar meydana gelmiştir:

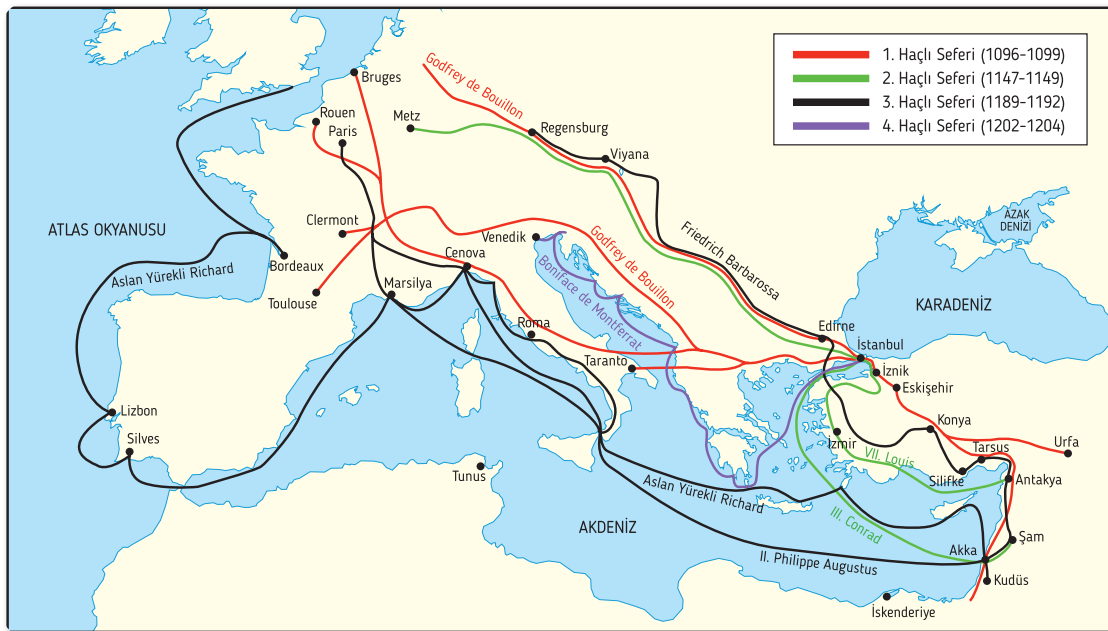
Dinî Sonuçlar	Siyasi Sonuçlar
➤ Papa'ya olan güven sarsılmıştır. ➤ Katolik Kilisesi ve Ortodoks Kilisesi arasındaki ayrılıklar daha da artmıştır. ➤ Kutsal mekânlar Müslümanların elinde kalmıştır.	➤ Avrupa'da feodalite güç kaybederken, merkezî krallıklar güçlenmiştir. ➤ Bizans, kaybettiği bazı toprakları ele geçirmiştir. ➤ Türklerin İslam dünyasında saygınlığı artmıştır. ➤ Türklerin batıya doğru ilerleyişi aksamıştır.
Ekonomik Sonuçlar	Bilimsel ve Kültürel Sonuçlar
➤ Doğu- Batı ticareti gelişmiştir. ➤ Akdeniz limanları (Cenova, Marsilya, Venedik) önem kazanmıştır. ➤ Anadolu, Suriye vb. bölgeler tahrip olmuş, tarımsal üretim durmuş ve ticaret durgunlaşmıştır.	➤ Avrupalılar pusula, kağıt, matbaa ve barut kullanımını öğrenmiştir. Ayrıca İslam kültür ve medeniyetini yakından tanımıştır. Bu durum Avrupa'da bilimsel hayatın gelişmesine neden olmuştur.

ETKİNLİK – 1

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Kendinizi Türkiye Selçuklu sultanı olarak düşünün. İznik'te size gelecek istihbarat haberlerini bekliyorsunuz. Beklediğiniz komutan geliyor ve size şu bilgileri aktarıyor.

Komutan: Sultanım, Avrupa'da Türk-İslam dünyasına karşı bir savaş hazırlığı var. Haçlı Seferleri adı verdikleri bu saldırıyı aşağıdaki haritada olduğu gibi planlamışlar.

Komutan: 1071 Malazgirt Savaşı'nın Selçuklular tarafından kazanılmasından sonra Bizans İmparatoru VII. Mihail Doukas (Mihail Dukas), Papalık ve Avrupa'dan yardım istemiş ve bu talep kabul görmüştür. Papalığın öncülüğünde Türkleri Anadolu'dan çıkarmak için hazırlıklar başlamıştır. Diğer yandan Sultan Melikşah'ın ölümünden sonra ortaya çıkan yönetim sorunlarını da fırsat bilen Avrupa ve Bizans, bu durumu kendi lehlerine çevirmeye çalışmıştır. Papa II. Urban, 1095'te Avrupalıları Haçlı Seferleri'ne katılmaya çağırmıştır. Bu çağrıda doğudaki Hristiyanların, Müslümanların baskısına maruz kaldığı, Kudüs'ün Hristiyanlar için önemli olduğu ve alınması gerektiği dile getirilmiştir. Seferlere katılacakların günahlarının affedileceği belirtilmiştir. Katolik Kilisesine bağlı olan Kluni tarikatı ise bir yandan misyonerlik faaliyetleri yürütmüş bir yandan seferlere iştirak etmiştir.

Sultan: Hemen hazırlıklara başlamalıyız.

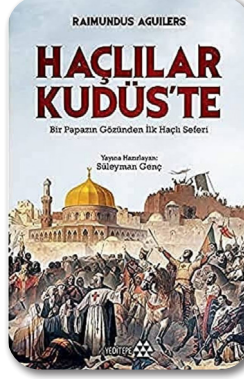
Selçuklu sultanı olarak, bütün bu istihbari bilgileri aldıktan ve haritayı inceledikten sonra, Anadolu'nun jeopolitik konumunu gözetip coğrafi yapısını da dikkate alarak nasıl bir hazırlık içine girersiniz? Ayrıntılı bir şekilde irdeleyiniz.

Türkistan'dan Türkiye'ye Askerî Gelişmeler - 2

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.

Bir öğrenci yukarıdaki kitapları alarak I. Haçlı Seferi konusuna çalışmayı planlamaktadır.

Bu görseller dikkate alınarak öğrencinin I. Haçlı Seferi konusuna eğilmesi bu seferin hangi önemli özelliklerinden kaynaklandığını irdelleyiniz.

2. Haçlı Seferlerinin Anadolu açısından sonuçları neler olmuştur?

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

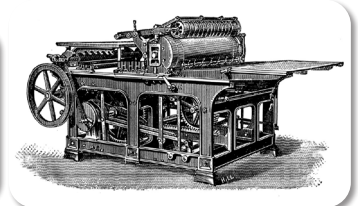
Pusula

Kağıt

Barut

Matbaa

1. Haçlı seferleri sonrasında yukarıdaki gibi önemli icatların Doğu'dan Avrupa'ya götürülmesi ne gibi sonuçlar doğurmuştur?

2. Haçlı Seferleri, dinî bir hüviyette gözüke de Orta Çağ'da Avrupa toplumunu zorlayan siyasal, sosyal ve ekonomik nedenler Haçlı Seferleri düşüncesinin doğmasında etkili olmuştur. Yoksulluk, açlık, topraksızlık gibi ekonomik sorunların yaşandığı Avrupa'da kiliselerde de bozulmalar görülmüştür. Kudüs, Hz. Ömer Dönemi'nde Müslüman hâkimiyetine girmişti. Hristiyanlar, yüzyıllardır bu duruma ciddi bir tepki gösterememişti. XI. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa, Doğu'da çıkarlarına uygun bir ortam oluştuğuna ve harekete geçme fırsatını yakaladığına inanmıştı.

Buna göre Haçlıların harekete geçmek için yakaladığı fırsatlar nelerdir?

3. "Haçlı seferlerinden Avrupa zarar görmüştür." düşüncesini öne süren tarihçi tezini hangi gelişmeler ışığında değerlendirmiş olabilir? İrdeleyiniz.

Türkistan'dan Türkiye'ye Askerî Gelişmeler - 2

1.

Yukarıdaki görselde Haçlı Seferleri için asker toplama amacıyla halkı ikna etmeye çalışan bir papaz temsili olarak resmedilmiştir.

Bu görsle göre seferlerin niteliğinde aşağıdaki kavramlardan hangisinin ağır bastığını göstermektedir?

- A) Ekonomi B) Siyaset C) Din
D) Ticaret E) Edebiyat

2. Yazılı sınav için hazırlanan arkadaş grubu Haçlı Seferlerinin öncesinde Avrupa'nın genel durumu ile ilgili şu sözleri söylediler:

İskender: Derebeyler Avrupa dışında da toprak elde etmek istiyordu.

Pelin: Halk "Binbir Gece Masalları" ile Doğu'nun zenginliğinden söz etmekteydi.

Şule: Şövalye sınıfı yeni savaşlar ve macera peşindeydi.

Yusuf: Kilise egemenlik sahasını Ortadoğu'da genişletme hayalleri kuruyordu.

Özge: Avrupa'daki tüm krallar Anadolu'yu Türklerin elinden alma konusunda hemfikirdi.

Bu diyalogda öğrencilerden hangisinin söylemi "Haçlı Seferleri dinî özellik taşıyor" tezine dayanak olabilir?

- A) İskender'in B) Pelin'in C) Şule'nin
D) Yusuf'un E) Özge'nin

3. Aşağıdakilerden hangisi Haçlı seferlerinin dinî nedenlerinden biri değildir?

- A) Katolik Kilisesi'nin Ortodoks Kilisesi üzerinde baskı kurmak istemesi
B) Kralların güçlerini artırmak istemesi
C) Hristiyanların Kudüs'e egemen olmak istemesi
D) Kluni tarikatının seferlerin başlaması için faaliyetleri
E) Papanın seferlere katılanlara cennet vadetmesi

4. Haçlı Seferlerinin nedenlerinden biri de Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesidir.

Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesinde aşağıdakilerden hangisi daha fazla etkili olmuştur?

- A) Bizans'ın Anadolu'da Türk Beylikleri ve Türkiye Selçuklularının ilerleyişi karşısında başarısız olması
B) Ortodoks Kilisesi'nin Katoliklere bağlanmak istemesi
C) Bizans'ın Avrupa ile birleşmek istemesi
D) Bizans'ın ekonomik açıdan zor durumda olması
E) Bizans Ortodoks Kilisesi'nin tüm Hristiyan dünyasının lideri olmak istemesi

5. I. Katolik Kilisesi'nin Ortodokslara hâkim olmak istemesi
II. Doğu'nun zenginliklerinin ele geçirmek istenmesi
III. Türklerin Anadolu'dan atılmak istenmesi

Yukarıdaki tabloda verilen Haçlı Seferlerinin nedenlerinin ilgili olduğu alanlar sırası ile hangi seçenekte verilmiştir?

- A) Siyasi – Ekonomik – Dinî
B) Dinî – Ekonomik – Siyasi
C) Ekonomik – Dinî – Siyasi
D) Siyasi – Dinî – Ekonomik
E) Ekonomik – Siyasi – Dinî

6. Haçlı Seferlerine çağrı için Clermont Konsülü'nü toplayan Papa II. Urban, 27 Kasım 1095'te önemli bir konuşma yapmıştır. Bu toplantıda Papa, Bizans'ın çok zor durumda olduğunu, Türklerin Hristiyanlara kötü muamelede bulunduğunu, Hristiyanlardan birbirleriyle uğraşmayı bırakmalarını ve zengin fakir demeden bu kutsal davaya katılmalarını istemiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yapılamaz?

- A) Avrupa'da Türklerle ilgili haksız propaganda yapılmaktadır.
- B) Haçlı Seferlerinin başlamasında papanın gayretleri etkili olmuştur.
- C) Papa Türklerle iyi ilişkiler kurmak istemektedir.
- D) Hristiyan dünyası o dönemde iç sorunları ile uğraşmaktadır.
- E) Papa, Hristiyan Bizans'ın zor durumda olmasından rahatsızdır.

7. Toplamda sekiz; kapsamlı olarak ise dört adet Haçlı Seferi düzenlenmiştir. Bu seferlerden sadece birincisi kısmen başarıya ulaşmıştır. Diğer seferlerde ise Haçlılar umduklarını elde edememişlerdir.

Bu bilgilere göre;

- I. Haçlı Seferlerinin büyük oranda başarısız olduğu,
- II. Haçlıların tüm seferlerde başarı elde etmeyi umdukları,
- III. dört seferin daha kapsamlı olduğu

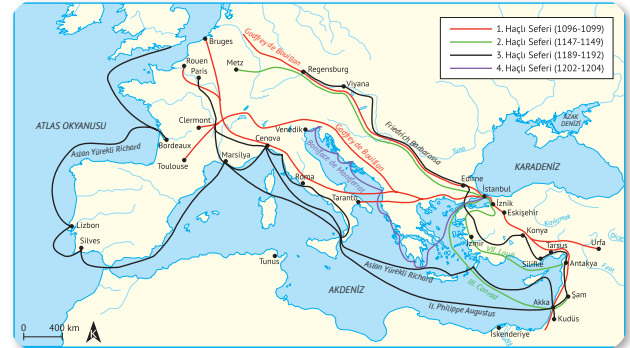
yargılarından hangilerinin doğru olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Haçlı Seferleri sonucunda Papa'ya, din adamlarına ve Katolik Kilisesi'ne duyulan güvenin sarsılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Kudüs'ün Haçlılar tarafından işgal edilmesi
- B) Anadolu'daki birçok şehir ve kasabanın Haçlılar tarafından yağmalanması
- C) Seferlerden önce Papanın zafer vadetmesi
- D) Çok sayıda derebeyin seferler sırasında ölmesi
- E) IV. Haçlı Seferinde Konstantinopolis'in Haçlılar tarafından yağmalanması

9.

Haçlı Seferlerini gösteren haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bazı seferlerin deniz yoluyla yapıldığına
- B) Bazı seferlerin kara yoluyla yapıldığına
- C) Seferlerde İslam coğrafyasının hedef alındığına
- D) İpek ve Baharat yollarının kullanılamaz hale geldiğine
- E) Seferlerin bir kısmının Anadolu üzerinden gerçekleştiğine

Türkistan'dan Türkiye'ye Askerî Gelişmeler - 2

10.

Kağıt, Matbaa,
Barut, Pusula

Haçlı Seferleri

Avrupa

Yukarıda Haçlı Seferleri ile Avrupa'ya taşınan bilimsel ve teknik araç gereçler verilmiştir.

Yukarıdaki araç ve gereçlerin Avrupa'da seçenekler-dekinden hangisine neden olduğu söylenemez?

- A) Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun Türkleşmesine
- B) Düşünce alanında gelişmelerin yaşanmasına
- C) Feodalitenin zayıflamasına
- D) Okuma-yazma oranının artmasına
- E) Coğrafi Keşiflerin yaşanmasına

11. İslam dünyası üzerine düzenlenen Haçlı Seferlerine karşı en büyük mücadeleyi Türkler vermiştir. İslam Dünyası için kalkan olan Türkler bu mücadelede kayıplar vermiş ancak kazanımlar da elde etmişlerdir.

Türklerin yukarıdaki metinde anlatılan kazanımları arasında;

- I. maddi açıdan zenginleşmeleri,
- II. İslam Dünyasında saygınlıklarının artması,
- III. Anadolu'da bazı toprak kayıpları yaşamaları

durumlarından hangilerinin yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Avrupalılar XI. yüzyılın sonunda Doğu'nun zenginliklerini elde etmek amacıyla Haçlı Seferlerini düzenlemişlerdir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi bu iddiayı doğrular niteliktedir?

- A) Kudüs'ün Haçlılar tarafından ele geçirilmesi
- B) Urfa, Antakya gibi kentlerde Haçlı kontluklarının kurulması
- C) Seferler sırasında şehirlerin, limanların, ticaret mekanlarının yağmalanması
- D) Seferlere bazı kralların bizzat ordunun başında katılması
- E) Seferlerin bir kısmının deniz yoluyla yapılması

13.

Haçlı Seferlerinin Siyasi-Askerî Nedenleri

- Bizans'ın Haçlılardan yardım istemesi
- Türklerin Anadolu'dan atılmak istenmesi
- Derebeylerin siyasi güçlerini artırmak istemesi
- Şövalyelerin macera arayışı

Tabloda verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Avrupa Bizans'ı koruma güdüsüyle hareket etmiştir.
- B) Feodal beyler güç artırma peşindedirler.
- C) Şövalyeler toplumda söz sahibi zümredir.
- D) Türklerin Anadolu'daki fetihleri Batı'yı endişelendirmektedir.
- E) Haçlılar tüm Asya kıtasının ele geçirmek istemektedir.

14. I. Haçlı Seferi'nde düzenli birliklerden önce Fransızlar, Almanlar ve İtalyanlardan oluşan kalabalık bir kuvvet toplanmıştır. Macar ve Bizans topraklarında birçok yağma ve tahrip bulunmuşlardır.

Buna göre Haçlı Seferlerinin;

- I. dinî nitelik taşıdığı,
- II. Müslümanlar üzerine düzenlendiği,
- III. maddi çıkar amacıyla düzenlendiği

tezlerinden hangisi zayıflamaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

15. Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı I. Kılıç Arslan, Haçlılara karşı askerî gücünün yetersiz olmasından dolayı Anadolu'da meydan savaşı yapmak yerine ---- yöntemini seçmiştir.

Metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin yazılması daha doğru olur?

- A) Haçlılarla anlaşma yoluna gitme
- B) Ani saldırılar yapıp geri çekilme
- C) Avrupalı büyük devletlerle ittifak yapma
- D) Haçlılarla hiçbir şekilde savaşmama
- E) Büyük bir donanma hazırlatma

16. Haçlı Seferleri hem İslam dünyasını hem Avrupa'yı hem de tüm dünyayı etkileyen önemli sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Bu sonuçlar arasında aşağıdakilerden hangisinin yer aldığı söylenemez?

- A) Akdeniz'deki limanlar önem kazanmış, ticaret canlanmıştır.
- B) Seferlerde derebeylerin ölümü ile Avrupa'da feodalite güç kaybetmiştir.
- C) Kağıt, matbaa, pusula ve barut gibi teknik gelişmeleri öğrenen Avrupa Rönesans, Reform, Coğrafi Keşifler gibi önemli olaylar yaşamıştır.
- D) Kralların bankerlerden borç olması, Avrupa'da bankacılık sistemini geliştirmiştir.
- E) Avrupalılar barbar kavimlerin saldırıları ile zayıflamıştır.

17. Haçlı Seferlerinin düzenlendiği XII. yüzyılda Avrupa siyasi, ekonomik ve sosyal açıdan hiç de iyi durumda değildi. Açlık, sefalet, skolastik düşünce ve derebeylerin baskısının yaşandığı bu dönemde İslam dünyası zenginlik içindeydi. Bilim ve sanatın zirve yaptığı İslam dünyasında refah ve adalet hüküm sürmekteydi.

Bu bilgilere göre Avrupalılar Haçlı Seferleri sırasında İslam dünyasında aşağıdakilerden hangisi ile karşılaşmamıştır?

- A) Deney ve gözlem
- B) Toplumsal adalet ve refah
- C) Laiklik
- D) Düşünce özgürlüğü
- E) Eleştirel bakış

18. I. Kutsal toprakların (Kudüs ve çevresi) Müslümanların elinde olması,
II. Türklerin Anadolu'dan atılmak istenmesi,
III. Doğudan gelen ticaret yollarının Türklerin hâkimiyetine girmesi

Haçlı Seferlerinin yukarıda verilen nedenlerinin ilgili olduğu alanlar sırası ile hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Ekonomik – siyasi – dinî
- B) Ekonomik – dinî – siyasi
- C) Siyasi – dinî – ekonomik
- D) Dinî – ekonomik – siyasi
- E) Dinî – siyasi – ekonomik

19. Haçlı Seferleri içerisinde başarıya ulaşan tek sefer olan ----- dir. Bu sefer sonucunda Haçlılar Antakya, Urfa gibi şehirleri ele geçirmişlerdir. Türkiye Selçukluları İznik'i kaybetmiş, başkenti Konya'ya taşımışlardır. En önemlisi Kudüs Haçlıların egemenliğine girmiş; Kudüs'te Latin Krallığı kurulmuştur. Anadolu'da ve Ortadoğu'da birçok şehir yağmalanmış, derebeylikler kurulmuştur.

Metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) I. Haçlı Seferi
- B) II. Haçlı Seferi
- C) III. Haçlı Seferi
- D) IV. Haçlı Seferi
- E) V. Haçlı Seferi

OPTİK DEĞERLENDİRME

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	A B C D E	11	A B C D E
2	A B C D E	12	A B C D E
3	A B C D E	13	A B C D E
4	A B C D E	14	A B C D E
5	A B C D E	15	A B C D E
6	A B C D E	16	A B C D E
7	A B C D E	17	A B C D E
8	A B C D E	18	A B C D E
9	A B C D E	19	A B C D E
10	A B C D E	20	A B C D E

Tema	Türkistan'dan Türkiye'ye (1040 - 1299)		
Konu	Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 3		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Ordu, Hassa, Gulâm, Melik, Atabey, Divan, Donanma, İsyan, Savaş

ÖN BİLGİLER

Miryokefalon Savaşı (1176)

- Bizans ile Anadolu Selçukluları arasında yapılmış ve Selçuklular kazanmıştır.

Önemi:

- Bizans'ın Anadolu'yu Türklerden alma umudu kaybolmuştur.
- Anadolu'nun Türklerin yurdu olduğu tescillenmiştir.
- Avrupalı tarihçiler Anadolu'ya Türkiye demeye başlamışlardır.

Türkiye Selçuklularında Ordu; Türkmenler, Hassa Kuvvetleri (Gulamlar), İktâ Kuvvetleri, Vassal Kuvvetleri, Ücretli Askerlerden oluşur.

- Türkiye Selçuklularında Şehzadeler Melik ünvanı ile Atabeyler eşliğinde sancaklara gönderilirdi. Bunun amacı, şehzadelerin devlet yönetiminde tecrübe kazanmalarıdır.
- Türkiye Selçuklularının önemli sarayları: Konya'daki Alâeddin Köşkü, Kayseri'de Keykubâdiye Sarayı, Beyşehir'deki Kubâ-dâbâd Sarayı, Alanya'daki Alâiye Sarayı
- Türkiye Selçuklu Devleti'nde askerî, idari, mali ve hukuki bütün devlet işlerinin karara bağlandığı ve en yüksek yönetim organı Divân-ı Saltanat veya Divân-ı Alâ'dır.
- Türkiye Selçuklularında donanma kumandanlarına Reis'ül-Bahr, Meliküs-Sevâhil ve Emîr-i Sevâhil denilmiştir.

Moğol İstilas ve Sonuçları

- Cengiz Han Dönemi'nde Moğolların batıya ilerleyişi torunu Hülagü Han ile devam etmiştir. İlhanlı Devleti ile Türkiye Selçukluları arasındaki 1243 Köseadağ Savaşı sonucunda Moğollar Anadolu'yu istila etmişlerdir.

- Moğolların Anadolu'yu istilasını Köseadağ Savaşı'ndan önce yaşanan Baba İshak İsyanı kolaylaştırıcı etken olmuştur. Çünkü Türkiye Selçukluları bu isyanı bastırmak için çok uğraşmış ve yorgun düşmüştür.

Moğol İstilasının sonucunda şunlar yaşanmıştır:

- Anadolu fiilen Moğol egemenliğine girmiştir.
- Türkiye Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir.
- Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuştur.
- Moğol tehlikesinden kurtulmak isteyen Türk boyları, Batı Anadolu'ya göç etmiş ve bu yerlerin Türkleşmesinde etkili olmuşlardır.
- Anadolu'da İkinci Dönem Anadolu Türk Beylikleri Dönemi başlamıştır. Bu durum Moğol istilasının olumlu sayılabilecek bir sonucudur. Çünkü bu beyliklerden biri de Osmanoğullarıdır.
- Moğolların Anadolu'da açtığı manevi yaraları saran tasavvuf ehli şahsiyetlere Anadolu'nun Kandilleri denilmiştir. Bu şahsiyetlerden bazıları şunlardır:

Mevlana Celaleddin

Yunus Emre

Hacı Bektaş Veli

Hacı Bayram Veli'dir.

ETKİNLİK – 1

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

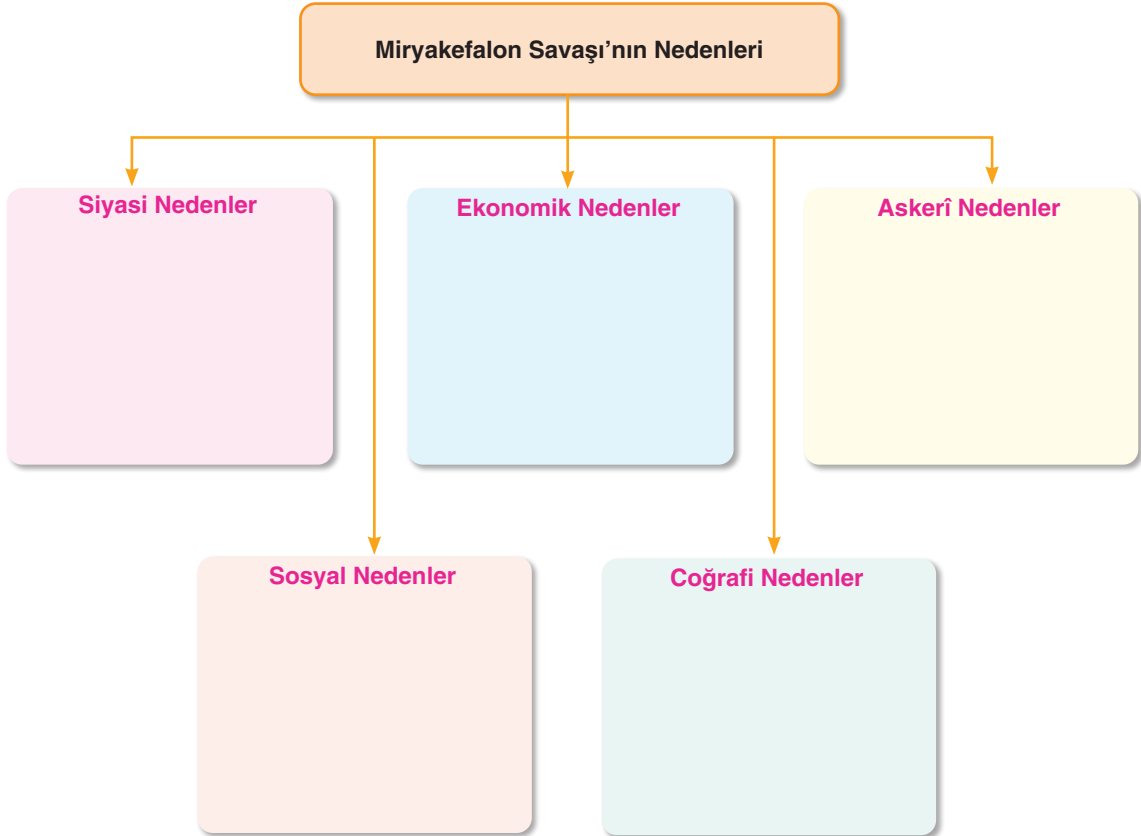
1. Aşağıda verilen savaşların en temel ortak özelliği nedir? Kısaca yazınız.

Pasinler Savaşı

Malazgirt Savaşı

Miryokefalon Savaşı

2. Aşağıdaki tabloda yer alan boşlukları tamamlayınız.

Türkistan'dan Türkiye'ye Askeri Gelişmeler - 3

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki doğru-yanlış etkinliğini tamamlayınız.

Aşağıda Doğru/Yanlış ifadeler içeren cümleler verilmiştir. İfadelerin yanlarında bulunan kutucuklara doğru ifade için D, yanlış ifade için Y harflerini uygun şekilde yerleştiriniz.

İfadeler	D/Y
1. Türkiye Selçuklu Devleti, Sultan I. Alaattin Keykubat Dönemi'nde en parlak dönemini yaşamıştır.	☐
2. Moğol İmparatorluğu'nun (1196-1227) Orta Asya'dan çevreye doğru yayılması, Türkmenlerin yaşadıkları yeri terk ederek geniş kitleler hâlinde Anadolu'ya gelmesine neden olmuştur.	☐
3. Harzemşahlar Devleti 1231'de kuruldu.	☐
4. Sultan I. Alaattin Keykubat, barış yapmak için Moğol hükümdarına elçi gönderdi. Selçukluların bu iyi niyetli girişimine karşı Moğollar, gönderdikleri mektupla Türkiye Selçuklu Devleti'nin kendilerine tabi olmasını istediler ve Türkiye Selçuklu Devleti Moğollara tabi oldu.	☐
5. Sultan I. Alaattin Keykubat'ın ölümü sonrasında devlet, içeride ve dışarıda ağır sorunlarla baş başa kaldı. Tahta geçen II. Mahmut (1237-1246) ilk yıllarını saltanat kavgaları içinde geçirirken doğudan gelen ve Moğollardan kaçan Türkmenleri Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleştiriyordu.	☐
6. Bâbailer İsyanı'nı yakından izleyen Moğollar, Türkiye Selçuklu Devleti'nin bu isyanı bastırmakta zorlandığını ve eski gücünden uzaklaştığını gördü. Bunun üzerine Moğollar, Türkiye Selçuklu Devleti'ne saldırmaya karar verdiler. Moğollar; Gürcü ve Ermenilerin de dâhil olduğu Baycu Noyan öncülüğünde büyük bir orduyla 1242 sonbaharında Erzurum'u kuşatmak için harekete geçtiler.	☐
7. Moğol istilası nedeniyle Türkmenler, Anadolu-Suriye sınırına yerleşerek büyük topluluklar oluşturmak-taydı. Bu tarihlerde İslam'ı tam özümseyememiş, Şamanist inancın etkisini sürdüren Türkmenler daha ziyade Adıyaman ve Maraş çevrelerini kendilerine yurt tutmaktaydı. Böyle bir ortamda meydana çıkan Hasan Sabbah, bu bölgede dinî, siyasi ve sosyal tesirleri kullanarak peygamberlik iddiasında bulunmak-ta ve Türkmenleri etrafında toplamaktaydı. Adıyaman civarındayken izini kaybettiren Hasan Sabbah, kısa bir süre sonra Amasya'nın Çat köyünde ortaya çıktı. Vaazlarıyla buradaki Türkmenleri etkileyen Hasan Sabbah bir zaviye kurdu. Şöhreti yayılan Hasan Sabbah, Selçuklu sultanının dinden çıktığını ilan ederek Amasya bölgesinde isyan başlattı.	☐
8. Baba İshak isyanının zorlukla bastırılması, Moğolları cesaretlendirerek Moğolların Anadolu'ya yönelme-lerine neden olmuştur.	☐
9. 1243 Köseadağ Muharebesi'ni, Türkiye Selçukluları kazanmıştır.	☐
10. 1243 Köseadağ Muharebesi'nden sonra Moğol orduları ve devleti tamamen dağılmıştır.	☐
11. 1260 Ayn-ı Calut muharebesi Anadolu Selçukluları ile Moğollar arasında olmuştur.	☐
12. Köseadağ Savaşı sonrası Anadolu'da yeni Türk beylikleri ortaya çıkmıştır. İkinci Beylikler Dönemi olarak adlandırılan bu beylikler, Türk siyasi birliğini yeniden gerçekleştirmek ve Anadolu'nun imarını sağlamak amacıyla beylerinin adlarıyla kurulmuştur.	☐